

**Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет журналістики
Кафедра української преси**

Затверджено

на засіданні кафедри української преси
(протокол №1 від 31 серпня 2023 р.)



Завідувач кафедри –
доц. Ігор Паславський

Силабус з навчальної дисципліни

**«Психологія діяльності журналіста в зоні бойових дій»,
яку викладають в межах
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
«ЖУРНАЛІСТИКА»
Другого (магістерського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності 061 – журналістика**

Назва дисципліни	«Психологія діяльності журналіста в зоні бойових дій»
Адреса викладання дисципліни	Вул. Генерала Чупринки, 49, Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет журналістики, кафедра української преси
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань – 06 Журналістика, Спеціальність – 061 Журналістика
Викладач дисципліни	Онуфрив Соломія Тарасівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української преси
Контактна інформація викладачів	solomiya.onufriv@lnu.edu.ua https://journ.lnu.edu.ua/employee/onufriv-s-t , Львів, вул. Генерала Чупринки, 49, каб. 402
Консультації до дисципліни	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Також можливі онлайн-консультації через Skype або подібні ресурси. Для погодження часу онлайн-консультацій слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка дисципліни	https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/03/Psychologia-diyalnosti-zhurnalista-v-zoni-bojovyh-dij.pdf
Інформація про дисципліну	Навчальна дисципліна «Психологія діяльності журналіста в зоні бойових дій» є вибірковою дисципліною зі спеціальності 061 - журналістика для освітньо-професійної програми «Журналістика» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, яка викладається у 3 семестрі в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Навчальну дисципліну «Психологія діяльності журналіста в зоні бойових дій» розроблено таким чином, щоб надати студентам необхідні знання з основ планування журналістом поїздки в зону бойових дій, цифрової безпеки журналіста, психологічної самопомоги, особливостей роботи журналістів під час російсько-української війни. А також навчитися застосовувати теоретичні знання з предмету в журналістській практиці.
Мета та цілі дисципліни	Мета вивчення вибіркової дисципліни «Психологія діяльності журналіста в зоні бойових дій» - осмислити психологічні аспекти діяльності журналіста в умовах бойових дій, зокрема проаналізувати особливості роботи журналіста в зоні бойових дій та специфіку подачі фактів в медіа під час висвітлення російсько-української війни. Цілі курсу: проаналізувати етап підготовки журналіста поїздки в зону бойових дій, дослідити аспекти цифрової безпеки журналіста, опанувати надання першої медичної допомоги, вивчити навички психологічної допомоги та самопомоги журналіста, з'ясувати особливості роботи журналіста в зоні бойових дій, навички створювати якісні журналістські тексти за цією тематикою на різних медіаплатформах; здатність ефективно використовувати теоретичні знання у професійній роботі.
Література для вивчення дисципліни	Базова література 1. АБВ. Збройний конфлікт в термінах (Путівник для України). К., 2019. 90 с.

2. Журналістика в умовах конфлікту: передовий досвід та рекомендації: Посібник рекомендацій для працівників ЗМІ. К.: «Компанія ВАІТЕ», 2016. - 118 с. URL : <https://www.osce.org/files/f/documents/9/3/254531.pdf>
3. Кепс, Р. Як писати про війну. Як розказати власну історію. К.: «Смолоскип», 2022. - 160 с.
4. Магда Є. Гібридна війна: вижити і перемогти, Х., 2015. 304 с.
5. Подобна Є. Дівчата зрізають коси. Книга спогадів. К., 2018. 346 с.
6. Саморегуляція українських медіа під час дії воєнного стану в Україні. З досвіду роботи Комісії з журналістської етики : Аналітично-довідковий збірник / За заг. ред. Л. Кузьменко, Л. Куш, М. Дворового, О. Погорелова. К.: Комісія з журналістської етики, 2022. - 90 с.
7. Як викладати журналістику конфлікту. Посібник для викладачів факультетів журналістики / Загальна редакція Дуцик Д.Р., - К.: ГО «Український інститут медіа та комунікації», 2019. - 112 с.

Додаткова література

1. Медіабезпека: як не стати жертвою дезінформації та фейків? URL : <https://trkmart.tv/mediabezpeka-yakne-staty-zhertvoyu-dezinformatsiyita-feykiv/>
2. Посібник з безпеки для журналістів. Посібник для репортерів у небезпечних зонах. К.: НСЖУ, 2022. 151 с. URL : <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000381168>
4. Конфліктно-чутлива журналістика : короткий словник-довідник термінів і понять / уклад. Н. В. Виговська, Ю. В. Любченко, К. Г. СіріньокДолгарьова. Запоріжжя : ЗНУ, 2019. 94 с.
5. Інтерв'ювання жертв та потерпілих. Rory Peck Trust // URL: <https://rorypecktrust.org/freel.../ukr-interviewing-victims/>
6. Мак, Дж., Еберляйн, С. (2017). Журналістика і травма. Табу подолане?, ЕЖО, 26 січня URL: <https://ua.ejo-online.eu/3413/etyka-ta-yakist/3413>
7. Проведення інтерв'ю із людьми, які пережили травму (етичні аспекти) // Режим доступу: <http://nsju.org.../provedennya-intervyu-z-lyudmy-yaki.../>
8. Толокольнікова, К. (2014), «Журналіст і травма: як діяти. Поради виконавчого директора Дартівського центру журналістики і травми Брюса Шапіро», «Mediasapiens», 10 грудня. URL: <https://ms.detector.media/how-to/post/12070/2014-12-10-zhurnalist-i-travma-yak-diyaty/>
9. Український інститут медіа та комунікації URL : <https://www.facebook.com/umci.ngo/>
10. Яриш, О. (2015), «Як спілкуватись із травмованими людьми: 12 порад для журналіста», «Mediasapiens», 7 листопада. URL: <https://ms.detector.media/maister-klas/post/14718/2015-11-07-yak-spilkuvatys-iz-travmovanymy-lyudmy-12-porad-dlya-zhurnalista/>

Інтернет-джерела

1. Hight, Joe., Smyth, Frank. (2009), «Tragedies & Journalists» URL: <https://dartcenter.org/content/tragedies-journalists-6?section=all>
2. Media Sapiens <https://ms.detector.media/>
3. Власюк О. Журналістика як терапія 26.03. 2018 URL: <https://medialab.online/news/livin/>
4. Детектор Медіа <https://detector.media/>

	<p>5. Дорош, М. (2016), «Журналістика зцілення, або Про альтернативне висвітлення трагічних подій», «Mediasapiens», 31 серпня. URL: https://ms.detector.media/mediaanalitika/post/17336/2016-08-31-zhurnalistyka-ztsilennya-abo-pro-alternatyvne-vysvitlennya-tragichnykh-podiy/</p> <p>6. Інститут масової інформації https://imi.org.ua/</p>
Обсяг дисципліни	<p>Денна форма: 24 годин аудиторних занять (з них 8 годин лекцій, 16 годин практичних занять) та 66 годин самостійної роботи</p> <p>Заочна форма: 12 год аудиторних занять (8 год. лекцій, 4 практичних занять), 78 год. – самостійна робота.</p>
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу студент буде знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Етапи планування поїздки журналіста в зону бойових дій; • основні способи цифрової безпеки; • ази першої медичної допомоги; • принципи надання психологічної допомоги та самопомоги журналістові; • засоби безпеки журналіста в зоні збройного конфлікту; • особливості роботи журналіста в зоні бойових дій; • українських журналістів, які пишуть про російсько-українську війну. • специфіку подачі фактів в медіа під час висвітлення військового конфлікту. • іноземних журналістів, які пишуть про російсько-українську війну. <p>Після завершення цього курсу студент буде вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • планувати поїздку журналіста в зону бойових дій; • провести цифрову безпеку власних гаджетів; • надати першу медичну допомогу; • надати психологічну допомогу та самопомогу журналістові; • аналізувати журналістські матеріали українських журналістів про російсько-українську війну; • аналізувати журналістські матеріали іноземних журналістів про російсько-українську війну.
Ключові слова	Журналіст, медіа, психологія, зона бойових дій, російсько-українська війна
Формат дисципліни	Очний /заочний
Теми	Див СХЕМУ КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Залік вкінці семестру
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань із журналістикознавчих дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату.
Навчальні методи та техніки під час викладання курсу	лекція, презентація, дискусія, групова робота, метод проєктів, дебати (оксфордські, панельні, «за» і «проти»), робота в малих групах, метод світового кафе та інші фасилітаційні методи, інтерактивні методи навчання: рольова гра, ситуативна гра (симуляція), метод мозкової атаки, кейс-метод, елементи онлайн-навчання: робота з онлайн-дошкою на платформі Padlet, Jamboard, Mentimeter.
Необхідне	Комп'ютер, мультимедійний проектор, доступ до мережі Інтернет, ноутбук,

обладнання	мобільний телефон чи планшет.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: 40 балів - відповіді на практичних заняттях (по 5 бали за 1 заняття). 20 балів - План-підготовка журналіста поїздки в зону бойових дій. (аналітичний план). 40 балів – три письмові роботи (2 роботи по 20 балів) презентація / есе / подкаст «Особливості подачі фактів про російсько-українську війну». презентація / есе / подкаст «Іноземні журналісти про російсько-українську війну». Вітається опублікований матеріал в медіа.</p> <p>Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсу). Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
Питання до екзамену (чи контрольної роботи)	Залік за результатами поточної успішності
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Схема курсу

Тиж.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія,	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання

		групова робота)			
Змістовий модуль 1.					
Планування поїздки журналіста в зону бойових дій, цифрова, медична безпека					
1-2 тижні	Тема 1. Підготовка до роботи, планування журналістом поїздки в зону бойових дій. Цифрова безпека журналіста. 1. Особиста безпека (документи, перелік необхідних речей) 2. Планування поїздки (аналітичний план) 3. Рекомендації журналістам для безпечної та ефективної роботи у зоні воєнного конфлікту.	Лекція (2 год) / Практичне заняття (4 год)	Кость С. Журналістика і війна: навч. посібник. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2016. – 414с. «Найбільший героїзм – зробити класний матеріал і при цьому зберегти життя та здоров'я» // http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/how_to/naybilshiy_geroizm_zrobiti_klasniy_material_i_pri_tsomu_zberegiti_zhitтя_ta_zdorov'ya/ Як поводитися журналісту на війні. Лекція головного редактора "Українського тижня" Дмитра Крапивенка http://imi.org.ua/print/48643-yak-povoditisa-ya-jurnalistu-na-viyni-lektsiya-golovnogo-redaktora-ukrajinskogo-tijnya-dmitra-krapivenka.html	Опрацювати літературу. (16 год)	Тиж- День
3-4 тижні	Тема 2. Надання першої медичної допомоги. Психологічна допомога та самопоміч журналіста. 1. Мотивація та психологічна готовність журналіста 2. Гостра первинна психологічна реакція (ГППР). 3. Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР).	Лекція (2 год) / Практичне заняття (4 год)	Корінь Д. Що варто знати журналісту, який працює в екстремальних умовах // http://imi.org.ua/analytics/41950-scho-var-to-znati-jurnalistu-yakiy-pratsyue-v-ekstremalnih-umovah.html Медсанбат: Посібник для журналіста в зоні АТО // http://www.medsanbat.info/medsanbat-posibnik-dlya-zhurnalista-v-zoni-ato/ Кочмар Софія. «Головне завдання — не нашкодь». Український кореспондент Reuters Сергій Каразій — про війну без романтики // http://www.day.kiev.ua/uk/article/media/golovne-zavdannya-ne-nashkod	План-підготовка журналіста поїздки в зону бойових дій. (аналітичний план). (16 год)	Тиж- День
Змістовий модуль 2. Особливості роботи журналіста в зоні бойових дій та подачі фактів в медіа					
5-6 тижні	Тема 3. Безпека журналіста в зоні збройного конфлікту	Лекція (2 год) / Практичне	Кепс, Р. Як писати про війну. Як розказати власну	Презентація / есе / подкаст «Особливості	Тиж- день

	<p>Особливості роботи журналістів під час військового конфлікту.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Безпека в дорозі. Поведінка журналіста на пропускних пунктах і блокпостах. 2. Розтяжки, гранати, вибухові пристрої. 3. Обстріли з важкої зброї, напади з повітря. 4. Викрадення, утримання в заручниках. 5. Правила поведінки у разі арешту. 	<p>е заняття (4 год)</p>	<p>історію. К.: «Смолоскип», 2022. - 160 с.</p> <p>Коркодим Олена. Володимир Рунець: «Я не бачу сенсу їздити в багажнику й нелегально знімати те, що буде на користь Україні» // http://osvita.mediasapiens.ua/et-hics/standards/volodimir_runets_ya_ne_bachu_sensu_izditi_v_bagazhniku_y_nelegalno_znimati_te_scho_bude_na_korist_ukraini/</p> <p>Кость С. Журналістика і війна: навч. посібник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. – 414 с.</p> <p>Подобна Є. Дівчата зрізають коси. Книга спогадів. К., 2018. 346 с</p>	<p>подачі фактів про російсько-українську війну». (17 год)</p>	
7-8 тижні	<p>Тема 4. Особливості подачі фактів про російсько-українську війну в медіа. Іноземні журналісти про російсько-українську війну.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Концепції висвітлення воєнного конфлікту – як не перетворити повідомлення про дії української армії на пропаганду і чи писати про проблеми і прорахунки військових. 2. Чи подавати «іншу точку зору», висвітлюючи конфлікт на Донбасі? 3. Українські воєнні журналісти: Сергій Каразій, Андрій Цаплиєнко, Роман Бочкала, Олександр Завгородній. 	<p>Лекція (2 год) / Практичне заняття (4 год)</p>	<p>Кепс, Р. Як писати про війну. Як розказати власну історію. К.: «Смолоскип», 2022. - 160 с.</p> <p>«Найбільший героїзм – зробити класний матеріал і при цьому зберегти життя та здоров'я» // http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/how_to/naybilshiy_geroizm_zrobiti_klasniy_material_i_pri_tsomu_zberegti_zhittya_ta_zdorovya/</p> <p>Воєнкор телеканалу «24» Володимир Рунець виступить із доповідями в Нью-Йорку // http://ru.telekritika.ua/kontekst/2015-10-04/111867</p> <p>Подобна Є. Дівчата зрізають коси. Книга спогадів. К., 2018. 346 с.</p> <p>Посібник з безпеки для журналістів.</p> <p>Посібник для репортерів у небезпечних зонах. К.: НСЖУ, 2022. 151 с. URL : https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000381168</p>	<p>Презентація / есе / подкаст «Іноземні журналісти про російсько-українську війну». (17 год)</p>	<p>Тиж-День</p>

